

Referat

Bornholms Regionskommune
Natur, Miljø og Fritid
Natur og miljø
Katrine.Hoest@brk.dk
CVR: 26 69 63 48

20. januar 2026

Referat fra møde i Grønt Dialogforum den 16. december 2025

MPK = Center for Miljø, Plan og Kultur
NMPU = Natur-, Miljø- og Planudvalget

Deltog: Helle Munk Ravnborg (NMPU), Jens Christensen (Dansk Ornitologisk Forening), Mogens Elleby (Danmarks Jægerforbund), Rasmus Brunke (Bornholms Landbrug & Fødevarer), Henning Berg (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke), Thomas Guldbæk (Friluftsrådet Bornholm), Elisabeth Falk (Foreningen Bornholm), Tina Wester Dam (BEOF), Maria Hack (BEOF), Klaus Hansen Petersen (LAG Bornholm), Anette Petersen (konsulent for LAG-Bornholm), Erik Thorsen (Danmarks Sportsfiskerforbund), Søren Frieze (Naturstyrelsen), Simon Lambrecht (Destination Bornholm), Helle Bay Eriksen (Danmarks Naturfredningsforening Bornholm), Linda Matzen (MPK), Andreas Lund Povlsen (MPK) og Katrine Høst (MPK). Endvidere var Anette Petersen (konsulent for LAG-Bornholm) med online under punkt 2.

Deltog ikke: Søren Schow (NMPU), Karen Lynn Jacobsen (NMPU), Christa Lodahl (Business Center Bornholm), Simon C. F. Wæhrens (Skovdyrkerne), Kristian Pihl (Staben (Udvikling)), Jonatan Vævest (Hedeselskabet), Jens Berthold (Bornholms Museum), Palle Knudsen (Bornholms Vandråd), John Jespersen (Bornholms Miljø- og Energiforening), Bjarke Borup (Vandpleje Bornholm), Jesper Preuss Justesen (BOFA) og Ole Holm Pedersen (MPK).

Referent: Katrine Høst (MPK)

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden godkendt uden bemærkninger.

Helle Munk Ravnborg (NMPU) bød velkommen til Maria Hack som ny repræsentant for BEOF, idet Tina Wester Dam i det nye år starter i en stilling som leder af miljø i Bornholms Regionskommune.

2. Biosfæreområde Bornholm – indspil og ønsker fra Grønt Dialogforum v. LAG-Bornholm

Anette Petersen, konsulent for LAG-Bornholm, gav først en status på arbejdet med forundersøgelsen om Bornholm som biosfæreområde.

Der foreligger nu et udkast til rapport, som er sendt til arbejdsgruppen til kommentering. Der har siden sidst, vi havde møde i Grønt Dialogforum, været besøg af Hans Tulstrup fra UNESCOs hovedkontor i Paris i to dage. Det var en rigtig god oplevelse.

Ved en middag den sidste aften for arbejdsgruppen og de politiske udvalgsformænd, gav Hans Tulstrup en mundtlig præsentation af sine oplevelser under de to dages besøg. Dette blev efterfølgende sammenfattet på skrift og vil blive sendt ude sammen med rapporten. Der var ikke tvivl om, at Hans Tulstrup havde en god oplevelse på Bornholm, og han bekræftede, at Bornholm har det, der skal til, for at blive biosfæreområde.

Ertholmene er blevet spurgt, om de kunne være interesseret i eventuelt at være med i et biosfæreområde. Ertholmene har meldt tilbage, at man er interesseret i at være med.

Afgrænsningen af biosfæreområdet skal overvejes. Det skal formodentlig være hele Bornholm, men der er nogle overvejelser i forhold til, om Ertholmene skal med. Det bliver ikke afklaret nu, men mulighederne præsenteres i rapporten.

En overvejelse er også, hvad området skal hedde, hvis Ertholmene skal med. Det skal være inkluderende, så flest muligt kan se sig selv i det. Det er vigtigt, da det er bornholmernes projekt.

Arbejdsgruppen har i løbet af dette år gødet jorden for, at flest muligt kan føle ejerskab til og komme med input til en biosfæreudpegning.

En biosfæreudpegning har tre funktioner:

- Bevare
- Fremme økonomisk og bæredygtig udvikling i området
- Yde logistisk støtte til projekter (bakke op om, understøtte, hjælpe)

For at opfylde disse tre funktioner, arbejder man med en zonerings. Biosfæreområder har ikke nogen jurisdiktion. De er alene baseret på den beskyttelse, som eksisterer i forvejen. Man skal vise over for UNESCO, at man kan opfylde kravene til en zonerings. Skitsen for zonerings er ikke lavet endnu, og man lægger op til, at den først laves, hvis man beslutter sig for at søge om at blive biosfæreområde. Men der er på nuværende tidspunkt skabt overblik over, at Bornholm har det, der skal til.

Sidste møde i arbejdsgruppen er den 17. december 2025.

Biosfæreområder har ingen myndighedskompetence. De giver derfor et andet rum for dialog. Erfaringer med biosfæreområder andre steder er, at det at være et biosfæreområde opleves som en positiv faktor i projekter, som kan gå ind og støtte op. Det er en neutral platform, hvor man kan samle aktører med forskellige interesser, som kan drive noget. Det er nok utænkeligt, at alle er med, men det er vigtigt, at mange er med.

Klaus Hansen Petersen (LAG Bornholm) orienterede herefter om, at man i forbindelse med arbejdet med biosfære også har arbejdet med at lave en lille film. Formålet med filmen er at præsentere biosfære på en måde, så alle kan sætte sig ind i, hvad biosfære kan være. Det har været en kompliceret øvelse.

Resultatet af arbejdet er på nuværende tidspunkt det første ufærdige bud på den lille film, som bl.a. stadig mangler fortællerstemmen. Der er derfor stadig tale om et råmateriale. Filmen er lavet med udgangspunkt i eksisterende filmklip, som er klippet sammen på en ny måde.

Grønt Dialogforum så herefter filmen, som varer ca. et minut.

Helle Munk Ravnborg/NMPU orienterede om den videre proces: Der bliver lavet en rapport, som blive sendt i det nye år til den nye kommunalbestyrelse, som skal tage stilling til, om de gerne vil lave en ansøgning om at blive biosfæreområde. Det vil være rigtig godt for dem at vide, om vi som følgegruppe står bag dette, eller i hvert fald de fleste af os.

Helle bad herefter Grønt Dialogforum om at kommune med indspil til, hvad vi skal huske at have med, når vi bringer det videre til politisk behandling.

Kommentarer fra Grønt Dialogforum:

Rasmus Brunke/Bornholms Landbrug & Fødevarer: Mange vil være bange for, at det lægger nogle hindringer for deres produktion. Det er derfor vigtigt at have fokus på at forklare, at det ikke gør dette. Politikerne vil få input fra borgerne. Det er derfor vigtigt, at man får det skåret ud i pap, så det er forståeligt for alle.

Mogens Elleby/Danmarks Jægerforbund: Har samme holdning som Rasmus Brunke. Hans bagland (Danmarks Jægerforbund) ser nogle muligheder men er også lidt skræmte over, hvis kerneområder udvikler sig, at det kan give begrænsninger for friluftsliv og herunder jagt. Det er borgerne i sidste ende, som skal ville det her. Man skal derfor også tale til baglandet og kunne stå på mål over for sit bagland.

Anette Petersen: Der er ikke tale om udvidelse af kerneområder. Al den udvikling, som foregår, vil foregå i udviklingszoner. Det at blive et biosfæreområde betyder ikke, at man arbejder på at udvide kerneområdet. Det betyder nok mere, at man arbejder på at understøtte den natur, der findes i forvejen, og at understøtte udviklingsprojekter, som peger i retning af en bæredygtig udvikling, der hvor vi bor.

Elisabeth Falk/Foreningen Bornholm: Husk historien og kulturhistorien. Vi skal vide, hvad vi står på skulderen af for at kigge ind i fremtiden. På Bornholm har der været et klart link mellem erhverv og natur. Hele fortællingen om, hvem vi er, er vigtig og noget, vi er stolte af.

Erik Thorsen/Danmarks Sportsfiskerforbund: Skal der allokeres kommunale ressourcer til det?

Anette Petersen: Ja, man kan ikke lave det, uden at det koster noget. Men man kan heller ikke lave udvikling uden at investere. Men man kan prøve at skrue det sammen på en måde, så man trækker eksisterende ressourcer ind i det, så der ikke alene er tale om nye ressourcer. Men det er som udgangspunkt nok svært at lave et biosfæreområde uden at bruge et årsværk. Til gengæld skaber biosfære også en rigtig god platform for at søge midler hos fonde mv.

Klaus Hansen Petersen/LAG Bornholm: På Møn er biosfæresekretariatet 100 % forankret i kommunen, men deri lå også en begrænsning, så det ville de ikke anbefale. Vil derfor foreslå, at man kigger ind i et offentlig-privat samarbejde. Det er anden måde at bruge ressourcer på.

Erik Thorsen/Danmarks Sportsfiskerforbund: I og med, at vi ikke er den rigeste kommune i landet, har han en frygt for, at vi tager ressourcer fra et område, hvor ressourcerne i forvejen er knappe (natur- og miljøafdelingerne i kommunen) til noget, som er lidt 'fluffy'.

Helle Munk Ravnborg: Der er nogle blandede erfaringer i kommunen med at lægge noget ud til offentligt-privat samarbejde. Hun opfordrer derfor til at holde begge muligheder åbne og ikke lade det diktere af, hvad der fungerer på Møn.

Jens Christensen/DOF: DOF ønsker bedst muligt livsgrundlag for fugle her på øen. Synes, at vi har eksisterende beskyttelser i form af fredninger, naturbeskyttelse, Natura 2000, strandbeskyttelse, Grønt Danmarkskort mm. Vi har derfor faktisk redskaber med formulerede hensigter liggende i forvejen. Har derfor lidt svært ved at se, hvad nye kerneområder og bufferzoner kan gøre mere i forhold til, hvad vi i forvejen har. Men DOF vil godt spille ind med, at det, der mangler i dag, er politisk vilje til at følge de hensigter, der ligger i forvejen.

Anette Petersen: Biosfære har ingen myndighedskompetence Der bliver ikke lagt nye områder ud.

Helle Munk Ravnborg: DOF efterlyser den mulighedsskabende vinkel - hvad vi kan gøre for, at de eksisterende udpegninger kommer til at leve lidt mere i de beslutninger, vi træffer. Der er mulighed for, at biosfære kan give momentum til dette og mere generelt til, hvordan mennesker, miljø og natur kan sameksistere bedre end i dag. Biosfære kan potentielt hjælpe til med at tydeliggøre dette og bidrage til, at vi får mere engagement ind i dette.

Helle Bay Eriksen/DN: En politisk aftale siger, at der skal udpeges mere beskyttet natur (30%) inden 2030. Dette kan også tages i betragtning med en biosfæreudpegning.

Helle Munk Ravnborg: Der er ikke biosfære, der udpeger denne natur, men biosfære kan være med til at virkeliggøre det.

Thomas Guldbæk/Friluftsrådet: Det, der mangler, er måske, hvad får vi ud af det. Det vil bornholmerne og politikerne spørge efter. Tror, der er brug for at sætte tal på f.eks. med erfaringer fra Sverige eller andre steder, som vi kan spejle os i. Det kan også være eksempler på samarbejde f.eks. med fonde mv.

Helle Munk Ravnborg: Opfordrer til, at der kommer nogle eksempler med ind i rapporten, og ønsker held og lykke i den sidste skriveproces.

Grønt Dialogforum vil modtage et endeligt udkast af rapporten i starten af januar og opfordres til inden for 14 dage efter dette at komme med skriftlige kommentarer til Klaus Hansen Petersen, som vil dele dem med Anette Petersen.

3. Kort orientering om grøn trepart v. Center for Miljø, Plan og Kultur

Andreas Lund Povlsen orienterede om status på trepartsarbejdet.

Arbejdet skrider frem som planlagt. Lige nu arbejdes der på et udkast til en ansøgning om støtte til en forundersøgelse, der bl.a. kan omfatte;

- En ejendomsmæssig forundersøgelse – redegørelse for ejerforholdene, lodsejeres interesser og fremadrettede potentialer.
- En teknisk forundersøgelse – hvilke potentialer ligger der ift. formålet med at styrke biodiversiteten og hvilke virkemidler kan anvendes i form af fx naturgenopretning, skovrejsning, vådområder, ekstensivering, græsning etc.
- En social forundersøgelse med forslag til demokratisk samskabelse og forankring i lokalområdet med afdækning af større interessenters behov, herunder potentiale for friluftsliv, turisme, landbrugsdrift o. lign.

Andre emner kan komme i spil i forundersøgelsen, herunder anbefalinger af metoder og virkemidler til støtte af udførsel af et signaturprojekt samt bud på, hvordan projektet kan finansieres.

4. Kort orientering om kommende stiprojekter v. Center for Miljø, Plan og Kultur.

Andreas Lund Povlsen orienterede om de kommende stiprojekter.

Bornholms Regionskommune har søgt Dansk Kyst- og Naturturisme om midler til et projekt, der skal realisere to nye stiforbindelser på Bornholm. På den baggrund har Dansk Kyst- og Naturturisme givet et tilsagn på op til 1,850 mio. kr. til projektet.

Formålet med projektet er at styrke Bornholms rekreative infrastruktur med udgangspunkt i Højlyngsstien og Den Grønne Bølge. Projektet skaber et sammenhængende stiforløb mellem Rønne og Gudhjem. Der vil også blive arbejdet for at realisere et stiforløb, der binder Almindingen sammen med Boderne via Aakirkeby og Læsåen.

Projektet skal understøtte, at det nye Trailcenter Rytterknægten i Almindingen, hvor Højlyngsstien i dag passerer, bliver knudepunkt for den rekreative infrastruktur på Bornholm. Derved er projektet med til at styrke den rekreative sammenhæng mellem kystområderne og Den Grønne Bølge.

5. Afrunding og tak for denne periode

Linda Matzen takkede Helle Munk Ravnborg for hendes engagement i rollen som forperson for Grønt Dialogforum gennem de sidste fire år, og Helle Munk Ravnborg takkede selv af.